

OPVOEDING EN ONDERWIS

Kinderen, wat zijn ze? 1)

I.

Kinderen, wat zijn ze?

Er zijn in het menselijk leven en in de wereld rondom tal van feiten, en tal van gebeurtenissen, welke we als „gewoon” plegen te beschouwen en die toch bij de bewuste doorbraak van de belevingsfeer van alle dag, bij opzettelijke waarneming en bij eenige bezinning blijken zeer wonderbaar te zijn, van rijken inhoud en ongedachte heerlijkheid.

Een bekend kinderlied zegt:

Zonder 't rondgaan van de dingen,
kan men nooit een liedje zingen —

maar 't schijnt wel, dat het scheppingslied voor niet weinigen een wiegelied is geworden, waarbij ze indommelen. Immers:

de zonne gaat op,
de zonne gaat neer;
de zonne gaat op en gaat onder,
standvastiglijk heen,
standvastiglijk weer.

Kunnen we het den Vlaamschen dichter, Gezelle, ook nazeggen:

Standvastiglijk werkt zij, dat wonder?

En dat niet alleen in het groote — de hemelen vertellen Gods eer en het uitspansel Zijner handen werk — maar ook in het kleine. Gaan we niet vaak de liliën van het veld achteloos voorbij, het nederige aardekruis, waarvan de Meester eens zeide, dat Salomo in al zijn heerlijkheid niet was bekleed geweest als een van die? Het — schijnbaar! — kleine van den Oppersten kunstenaar en bouwmeester van het heelal is altijd heerlijker en rijker dan het — schijnbaar! — groote dat menschenhanden werken.

...

Daar is het kind in het midden van ons!

Wat zien wij, de levens-gerijpten, in een kind? Welke sprake gaat er uit van dat kleurige wonder van het groeiend leven tot ons, volwassenen? Kinderen, wat zijn ze?

1) Eenigszins omgewerkte Causerie voor de N. C. R. V. microfoon, 26 Juni j.l.

baar voor het object der verwachting: „de verlossing te Jeruzalem” of „de vertroosting Israëls”. In dien kring schijnt m.n. de profetes Hanna een zekere vermaardheid te hebben bezeten. Wanneer Lukas zijn evangelie schrijven gaat, kan hij informaties krijgen over haar afkomst en haar levensgeschiedenis.

De verwachting in dien kring, voorzover we haar leeren kennen in de figuren van Zacharias en Elisabeth, Simeon en Hanna, is de oudtestamenteel-schriftuurlijke verwachting. De verhalen van de begin-hoofdstukken van Lukas hebben een Hebreeuwsch koloriet in hun stijl (b.v. „en het geschiedde”) en in hun milieuschildering. Maar hier is meer dan een kleur van het verhaal. Hier is het verhaal van een geloof, dat door de Schrift zich zijn verwachtingen gehoorzaam vormen laat.

Uiteraard is dat geloof bewogen geweest over de politieke en sociale situaties van het Israël Gods. De tijd van Zacharias en Elisabeth wordt gekarakteriseerd als de tijd van Herodes I. Dan zeggen de exegeten: daar hebt ge een spoor van de historische belangstelling van Lukas. Hij brengt zijn verhaal in het raam en in het verband van de profane historie. Zoo hebben we een datum, een paar jaartallen voor het leven en huwelijk van dien Joodschen priester en zijn vrouw. Doch daar zit meer in dan dat we nu de gegevens hebben om te becijferen wanneer dat was en wat er toen verder in de wereld was. Daar zit vooral hier meer in, waar er verhaald wordt in één adem van een man, die priester in Israël was, zijn werk geregeld in Jeruzalem had en daarbij stond voor God; en van Herodes, die koning is in „Judea”, koning van Gods eigen land. De concrete situatie van hun leven zal in Zacharias en zijn vrouw de verwachting hebben gescherpt.

Nog meer dan zij hadden meegemaakt, was er gebeurd in het lange leven van Hanna. Verondersteld, dat de exegese juist is, dat deze vrouw bij de voorstelling in den tempel 106 à 108 jaar oud was, dan is ze geboren in den tijd van Johannes Hyrcanus (135—104), toen de Makkabeesche macht ten hoogste was geklommen. Dan heeft ze niet innerlijk en uiterlijk verval gezien van de Hasmoneesche dynastie en als een oude vrouw geleefd onder de regeering van Herodes.

Niettemin is in deze menschen het hopen op hun Messias schriftuurlijk gebleven, ondanks alles wat er aan onschriftuurlijke verwachting en beweging onder hun volk broeide en soms oplaaide.

Er is een tijd geweest, dat men in een kind eigenlijk niet meer en niet anders zag dan een verkleinde copie van zichzelf.

Zeer typeerend kwam dat wel uit in de kleeding. De mode immers is ook een levensopenbaring, welke maar niet zin-loos is. De kleeren maken wel niet den man, maar ze openbaren dan toch wel iets, soms veel van den mensch. Welnu, er is een tijd geweest, dat kinderen werden gekleed als kleine mannetjes en kleine vrouwtjes: het formaat alleen was iets kleiner, de coupe precies eender.

Met de geestelijke stoffeering van de kind-ziel was het eigenlijk net zoo: groot-menschen-gedoe in miniatuur formaat.

In dat alles sprak ook de tijdgeest. Frappante staaltjes vinden we daarvan in de kind-lectuur, het geestelijk voedsel, zooals dat werd bereid en opgedischt door de groote menschen. De kinderen in die leesboekjes praten en handelen als kleine-groote menschen, die blijkbaar met een Salomo's wijsheid waren ter wereld gekomen.

Berucht in z'n soort — eens beroemd! — waren de z.g. zedekundige leesboekjes van „vader Jacob” en van „moeder Anna”, de „brave Hendrik” en de „brave Marie” en niet te vergeten de diverse bewerkingen van de „geschiedenis van Jozef”, moraliserende lectuur zooals die een driekwart eeuw geleden de jeugd ter leering en tot voorbeeld werd aangeboden.

Men vraagt zich — thans! — wel eens af: hoe ter wereld kwam men er toch bij zulke quasi-kinderlijke leesstof aan kinderen te geven?

Ik geef hier een proeve van „vader Jacob”: Het zweepje.

„Albert vroeg zijnen vader om een zweepje. Zijn vader gaf hem een zweepje. Nu was niemand blijder dan Albert. Zoodra hij uit school kwam, moest aanstonds de zweep voor den dag. Midden op de straat ging hij dan met zijn zweepje staan klappen en daagde alle jongens uit, om tegen hem te klappen.

Terwijl Albert en de andere jongens eens zoo op de straat stonden te klappen, kwam er een wagen aan, met twee wilde paarden er voor. Bij ongeluk raakte Alberts zweepje het wilde paard in het oog. De paarden begonnen daardoor te steigeren en raakten op hol. De voerman kon ze niet langer houden. Aan het einde van de straat was een brug, die over een breed water lag. De paarden liepen de brug mis, en vielen, met wagen en al, van boven neer in het water. De voerman en de lieden, die er in zaten werden gered; maar — vervolgt het verhaal, — één der paarden stierf kort daarna.”

Tot zoover gaat het nogal, er zit 'n gepaste

Er wordt ook verhaald van een natuurlijke verwachting van Zacharias en Elisabeth. Ze hadden gebeden om een zoon. Het is aannemelijk, dat dit gebed niet los heeft gestaan van hun Messias-verwachting. Immers, de mededeeling dat hun gebed verhoord is (Lukas 1:13) geschiedt niet in de particuliere woning van Zacharias; niet in de intimiteit van het samenzijn met zijn vrouw, maar in den tempel des Heeren. De verhooring van dit gebed is iets, dat het werk van God ter verlossing naakt. De geboorte van Johannes is het antwoord van God op de bede van twee oude getrouwde menschen, maar evenzeer Zijn antwoord op de bede van den priester bij het altaar en op het neerbuigen van de gemeente in het voorhof.

Zoo is openbaar, dat ze ook hun natuurlijke verwachtingen onderworpen hadden aan de hope, die geheel hun leven leidde; de hope Israëls. Ze waren ouder en ouder geworden. Hun deel, dat ze zich misschien gedacht hadden in het gaan ter verlossing, verschrompelde. Hun kans werd klein. Maar nu was daarbij iets, dat hen bovenal bedroefde. Ze werden ouder en bleven samen. Ze hadden geen kind. Zou hun geslacht zóó onder gaan? Zouden ze niet een kind hebben voor het werk Gods? Voor den tempel? Voor de verlossing, die toch eens komen zou?

...

Dus is alle verwachting, waaraan de Schrift in het evangelie van de ontvangenis en geboorte van Jezus, aandacht geeft, onderworpen aan de verlossing. Hier is niet het doen der menschen, maar God beloofd heeft dat Hij met Zijn daad voorgaan zal.

Deze onderworpenheid der verwachting neemt aan haar ook alle individualistische neiging. De blijdschap, die in de lofzangen van Zacharias en Maria en Simeon tintelt, is zoo groot, omdat God aan Zijn volk en aan Zijn Verbond gedacht heeft. Hun hope blijkt daarin te zijn niet een eigen, individueel verlangen. Ze wordt uitgedrukt in woorden, ontleend aan O. T. Schriftopenbaring.

Er is op den Christus gehoopt in het geloof aan het Woord.

Bijzonder uit zich dit geloof in den lofzang van Maria. Ze doorleeft een intense vreugde aan den Messias, die in volkomen tegenstelling staat tot de concrete situaties waarin zijn volk leeft. Hij zal niet bestendigen en vereeuwigen de bestaande toestanden, maar Hij brengt een omkeering teweeg. Trotsche plannen doet Hij schibreuk lijden, mach-

kinder-romantiek in, al ontbreekt dan ook „the happy end”.

Maar nu komt het!

„Toen Albert zag, welk een groot ongeluk door zijn zweepje gebeurd was, ging hij naar zijnen vader en zeide: „Daar lieve vader! verbrand mijn zweepje liever! Ik wil geen speelgoed hebben, dat zooveel kwaad kan doen. En geef dan den armen voerman mijn spaarpot, lieve vader, dan kan hij daarvoor een nieuw paard kopen.”

En wat deden de andere jongens met hunne zweepjes? Zij verzochten den meester, om van al die zweepjes een vuurtje te maken.

Toen het vuurtje klaar was, gingen zij er zingende om heen staan. Zoo zongen zij

Brand op maar, brand op maar!
Gij deugt voor ons niet.
Hoe mooi gij moogt lijken
Gij geeft maar verdriet.
Nu warmen we ons aan u
En zingen er bij:
„Wij willen geen speelgoed
Zoo schaad'lijk als gij”.

Wie mocht meenen, dat die kinderen nu inderdaad ook zoo waren, heeft het stellig mis. 't Is niet meer dan een kinderachtige praat van groote menschen, die met een nederbuigende welwillendheid zoo hun waanwijs weten en hun honing-zoete moraal gingen uitstallen.

Die kleine menschjes in groot-menschen-costuum hebben evengoed als de hedendaagsche kinderen hun eigen leven gehad, hun spotterny en solterny.

In werkelijkheid is het kind alle eeuwen door kind geweest hoe men het ook kleedde en hoe men het ook dééd denken en dééd praten.

...

Wat was nu de eigenlijke fout in dat alles? Dit: dat men altijd den volwassenen zocht in 't kind, zonder er aan te denken wat het kind is vóór het volwassen is. Het is een verheugend verschijnsel, dat inzonderheid in de laatste kwarteeuw, de oogen ervoor geopend zijn, dat het kinderleven ook een eigen inhoud en een eigen waarde heeft.

Een belangrijke vraag is nu: hóé leert men het kind kennen?

Intuïtie — hoe rijke gave ook — is op zichzelf niet toereikend. Liefde tot het kind is niet genoeg: er zijn tal van ouders die hun kinderen wel lief hebben, maar niet kennen. Meer komt het op begrijpen aan, maar dit is niet mogelijk zonder het eerste: het moet zijn een begrijpen met het hart.

In het kinderleven nu is vooral ook de voor-

hebbers vallen en rijken worden arm gemaakt. Daar is de erbarming, waarin God Zijn dienst-maagd in haar nederheid heeft aangezien, een teken van. Zoo zal God zich erbarmen over het leed van Zijn volk. Want het is een harde tijd. De arme vindt er geen, die hem verzadigt; de geringe blijft eerloos.

Echter, aan de vreugde en de dank voor het vernieuwend werk van God is niet verbonden een aanklacht tegen aparte standen of een klacht over speciale nood. De regeerende priesters, de uitbuitende stand der schriftgeleerden noch de koning of zijn hof worden zichtbaar in den lofzang. Het nieuwe zal nieuw zijn. De verwachting is een geloovige. Ze ontstaat niet uit het lijden, maar uit den wil en de belofte Gods, van ouds gedaan.

...

Zoo is hier een tegenstelling met de Messiaansche stroomingen van dien tijd, die óf geen verwachting eigenlijk koesteren en farizeeuwsch zelfgenoegzaam zijn, óf grijpen naar zelf-verlossingen en zelf-handhaving met alle middelen, die bruikbaar zijn, de wel van Mozes zoo goed als het zwaard der Zeloten.

In tegenstelling tot dit alles is in de schriftuurlijke verwachting van den Christus geen anticipatie op de kerk, die Christus zelf vergaderen zal. Dit is zuiver leven uit het Oude Testament. Maar dit is dan ook het bewijs, dat op den Pinksterdag dit Oude Testament geenszins gebroken, doch enkel vervuld is. De wil tot zelfhandhaving van het Jodendom en het gebruiken van de wet tot vormgeving aan het gehandhaafde is de groote vijand van het Pinksterfeest gebleken in het Jodisme. Daarheen loopen echter de lijnen van het geloof in het O. T. niet! De chiliasten mogen toezien. Het remonstrantisme, dat onder hen gangbaar is, was immer eigen aan een verwachting der Christus (Messias)-regering, die in het evangelie niet in tel is. De verwachting, die daar geroemd wordt, leeft uit het Verbond en de Verkiezing Gods. En omdat ze daarvan dit verstaan heeft, dat alle „wachters”, die uitzien naar de verlossing der Godsstad, niets zijn bij het groote werk, waarin de Heere bezig is en zoekt Zijn glorie en Zijn kerk,.... daarom kan deze verwachting, als God haar niet beschaamd heeft, roemen gaan in de vervulling. En voorts dááruit gaan leven!

Wansverd a. d. Streek.

R. SCHIPPERS.

schoolse periode, de leeftijd van 1-6 jaar, van groote betekenis. Het wordt wel eens voorgesteld, alsof deze tijd zoo iets zou zijn als behorend tot de praehistorie van den mensch. Maar niets is minder waar! Juist daar liggen de aanvangen van de menschenwording. Belevingen uit de eerste kindsheid — zoowel geestelijke als lichamelijke — grijpen wel eens diep in. Er zit — ook voor de historie van den enkelen mensch — veel waarheid in het bekende woord van Bilderdijk, dat het heden ligt in het verleden, in het nu wat worden zal. Menig z.g.n. moeilijk en onbegrepen kind zou beter begrepen worden, als men maar wat meer verstond van de strevingen, de geestelijke structuur van het prille jeugdleven.

Er zijn er geweest — en velen doen nog zoo — die het kind poogden te kennen via zichzelf en uitgaande van eigen beleving, de zin, de eigenlijke betekenis van het kind-zijn trachtten te benaderen. In wezen is dat de oude dwaling het kind te zien als 'n preciese, als 'n identieke gelijkenis en evenbeeld van den volwassene. Maar zóó doende vergeet men, dat we in het kind allereerst hebben te zien den w o r d e n d e n mensch, dat 't niet maar een kwestie is van grooter en kleiner, van meer en minder, maar vooral ook van zóó en anders.

Er zijn er ook geweest, en dat waren de studeer-kamerpaedagogen en de begrippenknutselaars, die van de filosofie alle heil verwachtten en die hun „systeem“ bebroedden met een ernst, maar ook met het tragisch-komische van een kip, die op kalkelieren zit: het leven zat er niet in en kwam er bijgevolg ook nooit uit.

Maar hoe dan? De beste wijze — indien mogelijk — zou zijn het kind zelf te ondervragen, bij wijze van een interview... maar dat alles slaat 'n kind af met 'n „Om toch“ en „Daarom“.

Hier rest niet anders dan het concrete kinderleven zelf, in 'n spontane levensopenbaringen, waar te nemen en ons te bezinnen op dat wat daarin wordt opgemerkt. Het leven zelf is de beste bron. Daarbij moet evenwel al aanstonds worden opgemerkt, dat men wel moet onderscheiden tusschen het constateeren der feiten en verschijnselen en de verklaring er van. Waar twee hetzelfde zien, is het daarom nog niet gelijk. Voor een groot deel hangt onze visie op het kind ook daarvan af wat voor 'n mensch we zelf zijn.

Dus: het concrete kinderleven, de spontane levensuitingen van het kind.

Wat is dat en welke zijn die?

L. VAN KLINKEN.

ZENDING EN EVANGELISATIE

Jachins Verslag.

Met bekwamen spoed heeft Jachins volijverige secretaris het verslag van de 60e algemeene vergadering samengesteld en rondgezonden.

Onophoudelijk ontvangt men jaarverslagen, maar niet alle van dezelfde waarde als Jachins ons biedt. Want de lezing van dit boek is een genot. Wie zooals schrijver dezen verhinderd was de vergadering zelf bij te wonen, leeft hier nog achterna geheel met haar mee.

Op een paar dingen wil ik even de aandacht vestigen.

In de eerste plaats op de klacht, dat het aantal leden en contribuanten daalt. Negen Zondagscholen en zes Kerkeraden moesten van de lijst worden afgevoerd.

En vermoedelijk zal de daling zich in dit jaar en het volgende wel weer voortzetten. Noodgedwongen moeten vele particulieren en corporaties hun contributielijsten besnoeien, en komen ook de bijdragen aan Jachin in het gedrang.

Maar toch wil ik daarover een enkele opmerking maken. Bezuinigen is behalve harde noodzaak bij velen, bij anderen ook zonder noodzaak tot een soort mode geworden. Wanneer de inkomsten dalen, begint men dikwijls zonder eerst alle krachten te hebben ingespannen maar met het besnoeien van de uitgavenlijst.

En dan gaat het zoo gemakkelijk, een corporatie die van verre is en met een net briefje kan worden opgezegt, de bons te geven, want door haar afwezigheid kan ze geen bedenkingen inbrengen. Misschien zou dan het bedanken ook wel achterwege gebleven zijn.

Aan personen en Kerkeraden, die er over denken, ook de contributie aan Jachin te schrappen, zij in overweging gegeven, het niet te doen, maar eerst te trachten, het kleine bedrag te vinden. Als ge leest, dat Jachin voor dit jaar aan behoeftige Zondagscholen duizend gulden steun heeft toegezegd, bedenkt ge u toch wel eerst ernstig, eer ge bedankt!

Ik denk nu b.v. aan Vledder, een broeinest van Socialisme en Communisme. Bijtje schreef daarover in „De Standaard“. Daar wordt gewerkt in de Evangelisatie met verrassend resultaat. In lokalen, die propvol zijn met volwassenen en kinderen. Wel, Vledder wordt ook gesteund door

Jachin. Zult ge daar uw schouders onder weg trekken?

Het verslag van Jachin is verder belangwekkend door de daarin opgenomen of geresumeerde referaten.

De secretaris gaf een overzicht over de geschiedenis van de Zondagsscholen in Nederland. Zulks met het oog op het feit, dat het in 1936 honderd jaren geleden zal zijn, dat de eerste Zondagsschool in ons land geopend werd door Dr. Abraham Capadose in 's Gravenhage aan den Bezuidenhoutse weg.

Belangrijk en interessant is het historisch overzicht, dat de heer Boot ons geeft. Waarom hij het bekende K. B. van Willem I van 7 Jan. 1816, behelzende de goedkeuring van het Algemeen Reglement voor de Hervormde kerk, gedateerd heeft op 6 Febr. 1816, kan ik niet nagaan. A slip of the pen?

Ik vermoed zoo, dat in „De Zondagsschool“ tegen dien tijd wel verdere historische mededeelingen zullen worden geplaatst over het ontstaan en den groei van de Nederlandsche Zondagsschool.

Het tweede referaat was van den voorzitter, Prof. Grosheide, over het Zondagsschoolonderwijs aan de kleintjes.

Daarvan is helaas slechts een kort résumé opgenomen. Maar lang genoeg om het betoog van den hooggeleerden inleider te kunnen volgen.

Het verheugde me zeer, dat Prof. Grosheide gewezen heeft op het gevaar dat er voor het personeel van de Zondagsscholen gelegen is in het gebruik van niet-Gereformeerde handleidingen en kinderbijbels.

Er zijn ook kinderbijbels, zooals die van Van de Hulst, die bij al het mooie, dat ze bieden, toch niet Gereformeerd zijn en soms met de Gereformeerde belijdenis geheel in strijd. En dat in den regel zonder dat iemand, die niet al te scherp leest en onderscheidt, het afbuigen merkt. Waarom het des te gevaarlijker is. Nog afgedacht van het feit, dat wij niet vertellen zóó, als Van de Hulst dat doet.

Wie Gereformeerd is, moet dat zijn ook bij zijn Zondagsschoolonderwijs.

Dat is eisch van zijn belijdenis. En dat is het beste voor de kinderen, die hij onderwijst.

Gods Woord een beetje van zijn scherpe kanten berooven is tornen aan de waarheid Gods.

Het verheugt me zeer, dat Prof. Grosheide daarop gewezen heeft en dat ook dit blijkens het verslag de aandacht getrokken heeft, zoodat het niet onopgemerkt aan het auditorium is voorbij gegaan.

Terwijl eindelijk wel voldoende aandacht zal zijn geschonken aan de uiteenzetting van den inleider, dat de Bijbel is een Oostersch boek, zoodat wie vertelt, moet trachten zich in te leven in de Oostersche sfeer en de Oostersche wereld, waarin het verhaal is geworden en het feit is gebeurd en onze Heiland heeft geleefd.

Alleen dan kan het verhaal op de Zondagsschool voldoen aan den eisch, die in dat opzicht mag worden gesteld.

En, dan zullen de Jachinieten wel weer hebben geleerd: vertellen naar den eisch van Schrift en Belijdenis eischt méér van den onderwijzer, dan even van te voren den kinderbijbel inkijken en dan maar naar de klas gaan. Want: dan mistukt uw werk, en dan is het uw eigen schuld.

Het verslag van Jachin is waard, nauwkeurig te worden gelezen door elk, die met de Zondagsschool te maken heeft.

C. B.

DE PERSCHOUWING

Ds Veenhof over de preek van Prof. Haitjema.

We geven hier nog het slot van Ds Veenhofs artikel uit „Ons Kerkblad“:

Na Christus' dood en opstanding is dus Mozes' gebed van Num. 14 onmogelijk geworden. Paulus herhaalt het dan ook niet. En zou hij minder zijn dan Mozes, minder liefde hebben voor zijn volk? Hij „bidt“ die val niet „af“, Hij aanbidt wel de diepte des rijkdoms beiden der wijsheid en der kennis Gods, die den val van Israël heeft doen worden tot „rijkdom der wereld“ en „rijkdom der heidenen“.

Misschien vraagt iemand: maar is er dan nu, in de nieuwe bedeling, niet een volk of een stam of iets dergelijks, dat min of meer met het Israël van het Oude Testament kan worden vergeleken?

Voor wie de Schrift kent — en gelooft! — is 't antwoord op deze vraag niet moeilijk te geven.

Breed en uitvoerig heeft Paulus daar over geschreven in zijn brieven. Er is geen volk meer met eenig voorrecht boven het andere ten opzichte van de genade van het Evangelie en de mogelijkheden voor het geloof daaraan.

Met groote ontroering ziet hij 't telkens weer en dankt er zijn God voor met heel z'n ziel, dat heel de wereld openligt voor den arbeid des Geestes, dat de Verbondsgemeenschap alle nationale grenzen overschrijft, dat

in Christus Jood is noch griek, dat Christus nabij is den Heidenen, die nu mede-erfgenaam zijn.

De muur der afscheidsels (Prof. Greijdanus vertaalt: de scheidsmuur der onheiming) tusschen Israël en de volken is geslecht. Geen volk heeft meer een voorrecht boven het andere. Er is geen woord Gods meer, heelemaal niet voor het uitsluitend blijven van den Heiligen Geest bij één natie, maar ook niet voor het altijd blijven van den Heiligen Geest in één volk.

Er is geen garantie meer, door God zelf gegeven, dat in één volk altijd Christusbelijders zullen zijn. We zien het, dat gansche landen, waar 't Evangelie eenmaal bloeide, zijn teruggevallen in het heidendom en we weten, dat dit voort zal gaan. Natuurlijk mogen we, moeten we vragen, smeecken of de HEERE ook in ons land een overblijfsel zal laten — maar 'n geheel van Mozes wordt dat nooit — juist die belofte, die God aan Israël had gegeven t.o.v. het voortbestaan van Israël als natie des Verbonds ontbreken ons. Er is geen „natie des Verbonds“ meer. Er is ook geen natie, waarbinnen het altijd blijven bestaan van de bondsgemeenschap is beloofd.

Daarom, het gebed van Mozes uit Num. XIV, getransporteerd in onzen tijd, kan niet anders zijn dan het smeecken, het worstelen, het pleiten voor de bewaring der kerk tot den jongsten dag. Die bewaring is beloofd, die zal werkelijkheid eenmaal blijken te zijn, daarvoor kunnen en moeten we bidden met al de spanning van onze ziel.

Men zij voorzichtig met het trekken van vergelijkingen.

Het volk Israël, als natie van Jakob moet blijven bestaan, krachtens Gods Raad, zoo zagen we een vorige keer. Het moest toch naar Kanaän, het was nu eenmaal bestemd voor groote dingen. Dat wist Mozes en daarom kon hij zoo vurig pleiten voor het behoud daarvan.

Hiermee is evenwel lang nog niet alles gezegd. We moeten nog dieper op de feiten ingaan. Honderdduizenden immers zijn gevallen onder den toorn Gods. Dit feit roept nu om nadere bezinning.

Ja, 't volk blijft bestaan, maar groote massa's vallen. Calvijn wijst daar nadrukkelijk op. Niet aan de afzonderlijke personen, maar aan het geslacht is vergeving geschonken, zegt hij in zijn verklaring van dit Schriftgedeelte. Hij twijfelt er niet aan, of Mozes is „inzooverre“ verhoord, opdat niet, door het verdeelen van het zaad van Abraham, het verbond Gods zou wegvallen. God heeft de vergeving zoo geleid, geregeld, getemperd, dat er een behouden nageslacht zou blijven.

Aan de ongelovigen heeft hij evenwel het loon voor hun wederspannigheid uitbetaald. Zoo heeft deze wijze van sparen aan de goddelooze afvalligen geen voordeel opgeleverd: en toch heeft zij den weg geopend tot de vervulling van den eed der belofte.

Wat Calvijn hier zoo met nadruk naar voren brengt is voor de betekenis van deze historie van groote waarde.

Het belijdt immers, dat de HEERE zelf een scheiding trekt dwars door het volk. Op het eene deel rust de toorn Gods, op het andere ziet Hij in gunst neder.

Of eigenlijk moeten we dit anders zeggen. Die duizenden behooren niet meer tot het volk. Zij zijn de afgesneden takken.

Zij zijn geen „deel“ meer van het volk. Zij staan er buiten. Het volk, dat is het nu nog zeer jonge geslacht van twintig jaar oud en daaronder.

Hier komt nu een zeer belangrijke wet des verbonds aan het licht.

Eeuwen lang zullen de Israëlieten en later de Joden betoogen, dat het verbond geheel gelijk is aan de natie van Israël. De gemeenschap met Jacob, de gemeenschap des bloeds, die is, zoo houden ze vast, beslissend voor de gemeenschap des Verbonds.

De bloedsgemeenschap, de nationale gemeenschap valt samen met de gemeenschap des verbonds.

En zie, nu reeds bij Kades, in de woestijn Paran, in den morgenstond van Israëls geschiedenis, laat Jehovah zien, dat deze gedachte een waan, een leugen is.

Zeker de verbondsgemeenschap ligt nog wel binnen de nationale gemeenschap, maar ze valt er reeds nu niet mee samen. De verbondsgemeenschap is hier kleiner dan de bloedsgemeenschap.

Op dat feit werpt nu Hebr. 3 nog weer helderder licht.

Wanneer daar de vraag wordt opgeworpen, waarom deze Israëlieten niet konden ingaan in Kanaän, maar vielen in de woestijn, dan wordt er krachtig gezegd, dat ze niet konden ingaan wegens ongeloof!

Hier wordt dus die tweedheid, dat niet volkomen samenvallen van bloedsgemeenschap en verbondsgemeenschap gezien vanuit een ander gezichtspunt.

De Israëlieten denken, dat geboorte zonder meer beslist over het behoren tot, het ingezet zijn en het blijven bij het verbond des HEEREN.

Maar de HEERE laat volgens Hebr. 3 reeds hier zien, dat niet geboorte uiteindelijk beslist, maar geloof, geloof in den God des verbonds.

Wie niet gelooft, hoort niet tot het Verbond. Op hem rust de toorn Gods. Hij is Verbondsbreker geworden.

Dit alles is voor de kwestie die ons bezighoudt, van het hoogste belang.

Hier wordt reeds in 't begin van Israëls historie door den HEERE het machtige onderscheid getoond tusschen alle gemeenschap der wereld en de gemeenschap des Verbonds.

Alle andere gemeenschappen komen op uit den „natuurlijken“ loop der dingen, ze behooren tot deze wereld. Ze komen daarmee op en gaan daarmee onder. Ze hooren alle tot het horizontale vlak van dit aardelven.

Maar de Verbondsgemeenschap is van geheel andere structuur, die is niet een band uit en van de aarde, maar een gemeenschap des geloofs, d.w.z. eerst een gemeenschap met den HEERE, een verticale gemeenschap dus, en daarna met hen, die een even dierbaar geloof deelachtig zijn.

Die gemeenschap des verbonds valt in de woestijn

nog wel anders v. wereld e HEEREN overschre vallen on den onde valt ze r Evenwe volmaakt daar de Num. samenva Pinkst niet sam natie ter Num. schap g Pink natiën de Daaron Hoed e verwerpi ging van

Dr. W. A warden:

Daaron als bedo opperid, i „een nie logie“ op

Het lijkt We hebber dan dat w wat we o on aanhalings een a n b niet. Als d

We vi Gereform Barth ei

dan gaan noodig om verder ziet theologie“. zulke afdo Iets and volgende:

Laat ganda spreken bestrijdi onder d toch we heeft. E zooveel

Het spij verklaard volgen. Mi gesugg tig is. Mi dat het n i beter. Wie bij vele ge beter. De leven gaa klein dee zulke sten Dr van

We v logie in meer „ en wor

En wij Wij vreez feit, dat h hernieuw filosofie t doch zulk dat men nemen. W heid met en dat hi wat het v Kuypers het hoofd Voorts:

Veel torie k zou me Gerefor beheers roepen. aan de van de veel m winkel goede

Inderd als men - antwoord (hetgeen de zakel jaren) d krügt alle 12:21 bi